

Metodika

"Vienas vienības izmaksu likmju aprēķins un piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027.gadam valsts un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai neienesīgo investīciju intervences LA4.5."Mākslīgo mitrāju izveide"" īstenošanai

I. Tiesiskais regulējums

1. Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 2. decembra Regula (ES) 2021/2115, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (turpmāk – regula 2021/2115).

2. Eiropas Komisijas 2021. gada 27. maija paziņojums "Vadlīnijas par vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI) ietvaros" - Pārstrādāta redakcija (2021/C 200/01).

3. Eiropas Komisija 2024. gada 20. decembra paziņojums "Pamatnostādnes par vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu saistībā ar fondiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2021/1060 (Kopīgo noteikumu regula)" (C/2024/7467).

4. Ministru kabineta 2023. gada 7. marta noteikumi Nr. 113 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības vispārējā kārtība lauku un zivsaimniecības attīstībai".

5. Ministru kabineta noteikumi Nr. 213 "Valsts un Eiropas Savienības Atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē "Mākslīgo mitrāju izveide"" (turpmāk – noteikumi Nr. 213).

II. Metodikas mērķis

6. Metodikas mērķis ir noteikt vispārējos principus vienas vienības izmaksas noteikšanai un piemērošanai Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023. – 2027. gadam (turpmāk – KLP SP) neienesīgo investīciju intervencē LA 4.5. "Mākslīgo mitrāju izveide".

7. Metodikas uzdevums ir vienkāršot iepriekš minētā atbalsta veida iesniegto projektu faktisko izmaksu uzskaiti, veicinot fokusēšanās maiņu no finanšu dokumentu pārbaudes uz sasniegto rezultātu pārbaudi, tādā veidā:

7.1. samazinot atbalsta saņēmējam administratīvo slogu, lai nodrošinātu projekta izmaksu uzskaiti un maksājuma pieprasījumu pamatojošās dokumentācijas sagatavošanu;

7.2. samazinot Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – LAD) administratīvo slogu projektu izmaksu dokumentācijas pārbaudēs;

7.3. samazinot kļūdu rašanās iespējas gan izmaksu pamatojošās dokumentācijas sagatavošanā, gan tās pārbaudē;

7.4. veicinot KLP SP finansējuma aprites ātrumu – samazināts laiks maksājumu pieprasījumu sagatavošanai, pārbaudei un lēmuma sagatavošanai par līdzfinansējuma apstiprināšanu;

7.5. veicinot efektīvāku ELFLA finanšu līdzekļu administrēšanu fondu vadības procesā un finansējuma izlietojumu projektiem.

8. Metodika piemērojama atbalsta saņēmējiem – mākslīgo mitrāju ierīkotājiem atbilstoši noteikumos Nr. 213 noteiktajām prasībām.

9. Atbalstāmā darbība – atbilstoši noteikumos Nr. 213 noteiktajiem nosacījumiem mākslīgā mitrāja izveide, lai mazinātu un piesaistītu ūdens piesārņojumu ar virszemes, pazemes vai kombinētu ūdens plūsmu, tā uzlabojot bioloģisko daudzveidību un atjaunojot ekosistēmas.

10. Metodika ir izstrādāta:

10.1. saskaņā ar regulas 2021/2115 83. panta 1. punkta "b" apakšpunktu un 2. punkta "a" apakšpunktu;

10.2. nosakot vienības izmaksu, kas tiek izmantota atbalsta apjoma aprēķinā atbalsta pretendenta, kas izveido mākslīgo mitrāju atbilstoši noteikumiem Nr. 213;

10.3. viena vienības izmaksa noteikta par vienu hektāru mākslīgā mitrāja izveidi.

11. Darbības rezultāts ir izveidots mākslīgais mitrājs, ko apliecina akts par mākslīgā mitrāja nodošanu ekspluatācijā vai Būvniecības informācijas sistēmā ir izdarīta atzīme par būves pieņemšanu ekspluatācijā vai par būvdarbu pabeigšanu.

III. Vienas vienības izmaksu likmes būtība un pamatprincipi

12. Vienas vienības izmaksu likmes aprēķins balstās uz šādiem principiem:

12.1. iepriekš noteikti – noteikumos Nr. 213 tiek noteikti atbalsta saņemšanas nosacījumi, ieskaitot attiecināmās un neattiecināmās izmaksas un atbalsta intensitātes, lai ievērotu principu, ka visiem atbalsta pretendentiem ir skaidri definēti nosacījumi atbilstoši projekta īstenošanai;

12.2. taisnīgi – vienas vienības izmaksu likme tiek piemērota visiem atbalsta saņēmējiem vienādi un atbilstoši noteikumu Nr.213 prasībām;

12.3. objektīvi – veicot projektu izvērtējumu, tiek nodrošināta vienotas pieejas piemērošana visiem atbalsta saņēmējiem, kas noteikta projektus administrējošās institūcijas procedūrās, kā arī vienotās likmes finansējuma aprēķiniem ir vienāda attieksme pret jebkuru atbalsta saņēmēju vai projektu;

12.4. pārbaudāmi – pamatotību var pierādīt, izmantojot:

12.4.1. statistikas datus;

12.4.2. citu objektīvu informāciju;

12.4.3. vēsturiskos datus par līdzīgu darbību īstenošanu;

12.4.4. tirgus izpēti/cenu aptauju;

12.4.5. citas vienkāršotās izmaksas.

13. Izstrādātā vienības izmaksu metode balstās uz aprēķinu, izmantojot pieejamos vēsturiskos datus par tādu pašu darbību īstenošanu, kurus veikusi valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi", un kas līdzfinansēti no Eiropas Savienības projekta *Life Good Water IP* kopš 2023. gada.

IV. Vienas vienības izmaksu likmes aprēķina pamatojums, apmērs un aprēķins

14. Vienības izmaksa ir kopējā attiecināmo izmaksu maksimālā summa par vienu hektāru mākslīgā mitrāja izveidi, kas ietver ar projekta īstenošanu saistītās izmaksas atbilstoši noteikumos Nr. 213 norādītājam.

15. Vienas vienības izmaksu apmērs noteikts, pamatojoties uz vēsturisko datu statistiskās analīzi par īstenojamiem mākslīgo mitrāju izveides projektiem par līdz šim faktiski izbūvētiem mākslīgiem mitrājiem, kas līdzfinansēti no Eiropas Savienības projekta *Life Good Water IP* un par papildus izmaksām, kas saistītas ar projekta īstenošanu atbilstoši noteikumiem Nr. 213, t.i. ūdens analīzēm, atbilstoši Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūta "BIOR" cenrādim, kā arī ietverot kompensāciju par zemes vērtību, kas tiek pārveidota par mākslīgo mitrāju, izmantojot lauksaimniecības zemes vidējo tirgus cenu par hektāru mākslīgo mitrāju izveides mērķteritorijā (īpaši jutīgajā teritorijā, lauksaimniecības izklīdētā piesārņojuma būtiski ietekmēto ūdens objektu teritorijā, kas atrodas riska ūdens objektu sateces baseinu teritorijās, un *Life Good Water IP* īstenošanas teritorijā), 2024. gadā no Latvijas atvērto datu portāla data.gov.lv, kurā visbūtiskāk īstent mākslīgo mitrāju izveidi.

16. Aprēķinā analizētas hidrotehnisko un meliorācijas būvju ierīkošanas tiešo izmaksu vidējās cenas. Atbilstoši aprakstam par vienības izmaksu aprēķinā ietvertajām izmaksām un veiktajiem aprēķiniem, kas sniegts metodikas pielikumā, vienības izmaksa par vienu hektāru noteikta 100 000 EUR apmērā.

17. Aprēķinus veicis Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, kas ir funkcionāli neatkarīga iestāde no iestādēm, kuras atbild par KLP stratēģiskā plāna īstenošanu.

18. Lai aprēķinātu ar mākslīgā mitrāja izveidi saistītās izmaksas, vienas vienības izmaksu likmi aprēķina izmantojot šādu aprēķinu formulu:

$$I_{\text{kopējās}} = I_{\text{vienības}} \times S, \text{ kur:}$$

$I_{\text{kopējās}}$ – kopējās atbilstīgās izmaksas par mākslīgo mitrāju izveidi (*euro*);

$I_{\text{vienības}}$ – 100 000 jeb **vienības izmaksa par vienu hektāru lielu mākslīgo mitrāju izveidi** (*euro/ha*);

S – mākslīgā mitrāja laukums (ha).

19. Šīs metodikas 18. punktā minēto mākslīgā mitrāja laukumu nosaka uzmērot izveidotā mākslīgā mitrāja ārējās robežas, kas apzīmēts ar koordinātām Latvijas normālo augstumu sistēmā.

20. Atbalsta saņēmējam, ievērojot prasības atbalsta piešķiršanu reglamentējošajos normatīvajos aktos, atbilstoši nosacījumiem par dokumentu uzglabāšanas prasībām, ir jā saglabā visi tie dokumenti, kas pierāda konkrēto darbību īstenošanu, lai tos uzrādītu pārbaudēs un auditos. Izmaksu pamatojošie dokumenti (piemēram, maksājumu uzdevumi, rēķini u.c.) ir jāuzglabā atbilstoši nacionālo normatīvo aktu par grāmatvedības dokumentu uzglabāšanu prasībām. ELFLA fondu administrēšanā iesaistīto iestāžu veikto pārbažu/auditu ietvaros tie netiks pieprasīti, izņemot gadījumus, ja būs radušās aizdomas par negodīgu rīcību projektā.

V. Vienkāršotās izmaksas modeļa izvēles pamatojums un metodikas aktualizēšana

21. Izvērtējot visas vienkāršoto izmaksu iespējas, iepriekš īstenotos projektus un izdevumu veidus to ietvaros, kas atspoguļo homogēnus izdevumu veidus, kā arī ņemot vērā nepieciešamību vienkāršot atbalsta saņemšanu un procesu administrēšanu, izvēlēts vienkāršoto izmaksu veids – vienības izmaksa saskaņā ar regulas 2021/2115 83. panta 1. punkta "b" apakšpunktu un 2. punkta "a" apakšpunktu.

22. Ja informācijas/statistikas datu izmaiņu ietekmē pret vienības izmaksu likmes sākotnējo vērtību samazinās vai palielinās, tad metodikas izstrādātājs var veikt atbilstošas izmaiņas vienības izmaksas likmes noteikšanā. Metodiku pēc nepieciešamības aktualizē un grozījumus tajā izdara analogiski tās apstiprināšanas procedūrai. Metodiku sāk piemērot ar tās apstiprināšanas dienu.

Aprēķins par vienības izmaksu – viena hektāra liela mākslīgā mitrāja izveidei

Īstenotie projekti ¹	Platība	Tiešās būvniecības izmaksas, <i>euro</i>	Vispārējās izmaksas - būvprojekta izstrāde, ekspertīzes, konsultācijas, u.c.	Kopā, <i>euro</i>	Ūdens analīžu izmaksas ²	Kompensācija par zemes vērtību ³	Izmaksas, KOPĀ, <i>euro</i>
V	0,16	11 738	822	12 560			
S	0,41	75 680	5 298	80 978			
A	1,53	93 205	6 524	99 729			
Kopā:	2,10	180 623	12 644	193 267			
Izmaksas vidēji, <i>euro</i>	1	86 011	6 021	92 032	79	7 889	100 000

Piezīmes:

1 – VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" īstenotie projekti;

2 - atbilstoši Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūta "BIOR" cenrādim par ūdens analīžu izmaksām

3 – lauksaimniecības zemes vidējā tirgus cena par hektāru (LIZ vidējā cenas mērķteritorijā 2024. gadā IV. kategorija) no Latvijas atvērto datu portāla data.gov.lv